

УДК 821.111(73).09“18”

Маргарита Володарська

ФЕНОМЕН РОМАНТИЗМУ В АМЕРИКАНСЬКІЙ ЛІТЕРАТУРІ ХІХ СТОЛІТТЯ: ОГЛЯД НАУКОВИХ ДЖЕРЕЛ

У статті зроблено спробу систематизувати розмаїття історично зумовлених інтерпретацій широко обговорюваного, багатоаспектного феномену американського романтизму. Виокремлено актуальні напрями літературознавчих досліджень, серед яких – проблеми періодизації, пуританська складова і питання канону, естетико-філософське підґрунтя явища в контексті полікритики тощо. Оскільки пріоритетний статус романтизму в культурі Сполучених Штатів зумовлює наявність низки специфічних національно-маркованих ознак порівняно з британською варіацією феномену, репрезентовано позиції ряду літературознавців щодо особливостей цих ознак, а саме: жанрової системи (Д. С. Наливайко, Ю. В. Ковальов), канону (Ф. Маттісен, Т. Михед та ін.), пуританського компонента (Т. Михед, С. Беркович, П. Колдвелл, П. Карафіол). Окрему увагу приділено доцільності використання метафоричного терміна «ренесанс» (Ф. О. Маттісен) на позначення серединного етапу, «золотої доби» дискусюваного явища. Коротко окреслено основні вектори багаторічної дискусії щодо природи, проблематики та інших аспектів «американського відродження» (Л. Рейнолдс, Д. Піс, Л. Буелл, Дж. Томпкінс, Д. Леверенц, Дж. Гроссман, Дж. В. Метгьюс та ін.). Зіставлення вітчизняного та американського академічних підходів до проблеми висвітлює намагання пострадянських науковців заповнити породжені добою лакуни у тлумаченні романтизму США. Новітні здобутки українських вчених формують принципово нову інтерпретаційну платформу, на базі якої маргіналізовані раніше об'єкти (жіноча проза, дитинно-орієнтована творчість, афро-американська публіцистика тощо) випромінюють нові смисли і задають нові вектори науковим пошукам.

Ключові слова: американський романтизм, ренесанс, пуританська складова, канон, національна ідентичність.

Вступ. Після появи у 1941 році вже канонічної праці Ф. Маттісена (F. O. Matthiessen) «Американський ренесанс...» [28] феномен романтизму – явище і до того часу широко обговорюване в наукових колах США через його роль фундатора національної літератури (не кажучи вже про довготривалу полеміку самих романтиків з попередниками та наступниками), – стає причиною справжнього літературознавчого буму. До наявних на початку століття робіт П. Кауфмана (P. Kaufman) «Романтичний рух», 1925; Д. Лоуренса (Lawrence, H. D.) «Розвідки з класичної американської літератури», 1923; В. Паррінгтона (V. L. Parrington) «Головні течії американської думки», 1927 [32] додається величезна кількість різних за обсягом і тематикою надбань як американських, так і закордонних аналітиків. Розмаїття підходів зумовлює необхідність систематизації напрямів пошуку з метою виявлення ймовірних лакун і визначення перспективи подальших досліджень, що і становитиме пріоритетне завдання цієї статті.

Методи та методики дослідження. Специфічність предмета дослідження, потреба класифікації і компаративного аналізу передбачає використання порівняльно-типологічного методу як домінантного для розвідки.

Результати та дискусії. На момент публікації другого тому «Історії літератури США» [6] його редактор Я. Засурський виокремлював три найбільш фундаментальні роботи, присвячені періоду романтизму: перший том «Історії американської літератури» (1947) – аналіз впливу естетичних засад раннього романтизму на розвиток культури США та Європи; «Літературна історія США» (першодрук у 1948 році, – дослідження культурологічних аспектів феномену) [9]; «Колумбійська літературна історія США» (1988, демонстрація методологічних підходів до з'ясування проблеми «виникнення національної літератури, її особливої природи, позалітературних чинників, що мали вплив на її формування, та практики художнього мистецтва в діяльності письменників та спікерів [25]. Про унікальний статус романтизму в культурі США свідчать і публікації статей відповідного спрямування майже в кожному номері академічних альманахів “American Literature”, “Nineteenth century Literature” і, безперечно, чисельні коментарі науковців (зокрема і радянських, котрі постійно акцентували самотність явища). Так,

Г. Анікін, порівнюючи особливості американського і британського варіантів романтизму, виділяє, окрім характерної саме для Сполучених Штатів інтерпретації «свого-чужого», такі ознаки американського романтичного світосприйняття:

– оптимізм, ініційований вірою в перемогу ідеалів демократії [1, с. 57]. Припущення щодо радше союзницьких, ніж антагоністичних відносин американців з дійсністю висловлюється і в «Історії літератури США» [6], автори якої пов'язують початок Громадянської війни з появою екзистенційного струменя: «лише різко загострена драматичність суспільного розвитку, яка зробила цю війну неминучою, призводить до суттєвих змін, домінантна тональність стає тривожною, згодом – похмурою і трагедійною» [6, с. 32];

– специфічне розв'язання проблеми особистості – метонімічного виразника нації [1, с. 68]. Типовому для європейського романтизму образу самотнього бунтівника романтизм США протиставив суверенну постать, втілення божественного начала, рівного супротивника соціуму [1, с. 68];

– пуританська спадщина, котра, з одного боку, сприяла висвітленню духовного стрижня в усіх матеріальних проявах життя [1, с. 75], а з іншого, як запевняє Я. Засурський, утворювала перешкоду виникненню магічних і барокових тенденцій [6, с. 46];

– оригінальна система жанрів: поетизація здобутків першовідкривачів через «роман подорожей», дотичний до жанру автобіографії; породжений аболіціоністськими рухами «нарратив раба» (“slave narrative”); нові, порівняно з європейськими, жанри проповіді, дискусії, політичного діалогу [1, с. 75], дифузійний характер яких наголошував Ю. Ковальовим [7, с. 8], а Д. Наливайко констатував їх використання літературної сировини для подальшої кристалізації новелістичного жанру. Такий каскад епічних утворень дає змогу українському науковцю твердити, що домінування прози є особливістю саме американського романтизму (порівняно з британським, де превалює поезія) [12, с. 347].

Помітні в контексті сьогодення наукові лакуни радянської американістики (попри підкреслювану Т. Денисовою об'єктивність провідних літературознавців 1980-х – Ю. Ковальова, О. Зверева та ін. [4], ряд робіт більш раннього періоду – зокрема, Н. Самохвалова [19], М. Бобрової [2], – вирізняє історично зумовлена концептуалізація поняття «класової боротьби», неухва до релігійних аспектів романтичного тощо) дають імпульс подальшим пошукам. Серед актуальних напрямів розгляду романтизму США можна виокремити: періодизація національної літературної історії, пуританський компонент і питання канону, естетико-філософське підґрунтя феномену в контексті полікритики тощо (хоча таке визначення підходів є достатньо умовним, оскільки ґрунтовні дослідження явища зазвичай презентують комплексне розкриття проблематики).

Багатьма науковцями [1; 10; 12] акцентується тривалість дебатів довкола проблеми періодизації американського романтизму. Дискусійним тут постає серединний етап, адже вихідна (дослідження національної історії, природи, творчість Дж. Ф. Купера, В. Ірвінга) і кінцева (початок Громадянської війни) [5, с. 552] межі феномену є досить чітко окресленими принаймні у вітчизняному літературознавстві. Д. Наливайко пропонує визначати «золотий етап» 1830–1840-ми роками і пов'язувати з ним діяльність Е. По і трансценденталістів, підкреслюючи, втім, умовність такого підходу [12, с. 342]; Ф. Маттісеном виділено всього лише п'ять років (1850 – 1855) для маркування періоду розквіту національної літературної творчості [28]. Існує і ширше уявлення про романтичний рух – поняття його тягlosti, спорідненості з модернізмом і постмодерном, на що вказує Т. Денисова, аналізуючи інтерпретацію явища представниками різноманітних критичних шкіл (нової критики, міфокритики, психоаналізу тощо) [4]. Т. Михед, беручи Маттісенове визначення як вихідне, вважає за необхідне розширити запропоновані американським науковцем хронологічні межі, – через потребу включення до «ренесансного етапу» періоду діяльності Р. Емерсона й інших трансценденталістів. «Під американським ренесансом, – наголошує літературознавець, – слід розуміти (...) активізоване «другим Великим пробудженням» філософсько-мистецьке життя США 1830 – 1860-х, яке в літературі позначене формуванням коригованого пуританською традицією національного канону, виробленням

автентичних літературних жанрів та художніх засобів, що привели до створення виразно національної, самостійної і свідомої цього літературної культури» [10, с. 52].

Метафоричний термін, котрий лише нещодавно набув валідності у вітчизняному літературознавстві, активно використовується в США протягом близько 70-и років завдяки давній ініціативі Ф. Маттісена, його намаганням встановити відповідність між теоретичними концепціями митців «золотої доби» та їх художньою практикою. «Вас може цікавити питання, як відбувся цей розквіт, і ви шукатимете причини в історії літератури. Або ви можете занурюватись у його економічні, соціальні і релігійні джерела, щоб збагнути, чому розквіт припав саме на цей період. Або ж вас головним чином турбуватиме, що являли собою ці книжки як твори мистецтва, у всій інтерференції форми та змісту [29]». Такий синтез історичного, соціологічного й естетичного підходів визначатиме зміст більшості розвідок, присвячених проблемі американського ренесансу.

Книга «Американський ренесанс переглянуто...», редагована В. Б. Міхаелсом та Д. Е. Пісом [31], окрім аналізу статей Е. По, Г. Мелвілла, Н. Готорна, В. Вітмана і Ф. Маттісена, містить дві розвідки загальнотеоретичного характеру, в яких дискутується природа винесеного у назву явища. Е. Дж. Сендквіст (E. J. Sundquist) («Рабство, Революція і американський ренесанс») доводить рівноцінність впливу політичної агітації і художньої творчості на розвиток аболіціоністських і антиаболіціоністських процесів. Дж. Томпкінс (J. Tompkins, “The Other American Renaissance”) запропоновано альтернативний Маттісенівому варіант Відродження, що базується на ідеї фемінного сприйняття дійсності та тлумаченні сентиментальної прози як етики «покори» [31, с. 41] й одночасного вивищування авторки, чийми вустами промовляє Господь [31, с. 43].

Спробою доповнити канон маргіналізованими раніше іменами є робота Л. Буелла (Lawrence Buell) «Література Нової Англії: від революції через Ренесанс» [22], котра виводить на авансцену напівзабутих письменників (Е. Стоддарт, В. Дж. Спеллінг, Е. Хупер, Е. Таунсенд та ін.) шляхом пошуку відповідностей між їх творами та творами визнаних митців ренесансу. Аналогічну мету переслідує і Л. Рейнолдс (Larry J. Reynolds), коли, намагаючись встановити основні «підземні течії, що напували видатних представників американського відродження», виходить на рівень розгляду абсорбції канонічною літературою США творів сенсаційного змісту і подальшого впливу «жіночої прози» на розвиток американського літературного процесу [34].

Власне бачення сутності американського Відродження представлено Д. Пісом, котрий, акцентуючи шкідливу роль «революційного міфу» для усвідомлення естетичних засад доби, пропонує розглядати творчість В. Ірвінга, Н. Готорна, Г. Мелвілла, Р. В. Емерсона в контексті культурних і суспільних подій періоду формування ренесансної спадщини – рабовласницьких рухів, західної експансії, загрози Союзу – з метою адекватного розкриття естетичного наповнення художнього тексту [33].

Протягом останньої чверті століття внесок у дослідження проблематики американського Ренесансу було зроблено Д. Рейнолдсом [35] (аналіз впливу революційних процесів 1848–1849 років на структурні, тематичні та інші особливості творів Р. Емерсона, Н. Готорна, Г. Мелвілла, Г. Торо), Д. Леверенцем [27] (дискутується питання визначеності творів довоєнного періоду класовою свідомістю, ринковими відносинами, гендерною ідеологією, тощо), Дж. Гроссманом [26] та ін.

Дотичною до теорії Ренесансу є книга Дж. В. Метьюс (Jean V. Matthews), де полемізується припущення Р. Емерсона про відсутність справжнього філософського пошуку у США протягом 1800–1830-х років. Намагаючись інтегрувати аналіз зразків «високого мистецтва» з іншими проявами американської позиції (мистецтво, епістолярій тощо), Дж. Метьюс шукає корені інтелектуального оновлення в колізіях суспільного буття, адже до «1820-х світ батьків-засновників повністю вичерпав себе, щоб бути заміщеним новим світом – демократії, індивідуалізму і капіталістичного розвитку [30, с. 133]».

В Україні сутність цього широко дискутованого в англomовному літературознавстві феномену була аналізована Т. Михед. Позиціонуючи Біблію, античність та шекспіраду як провідні елементи канону, дослідниця акцентує його пуританське підґрунтя – домінантний фактор конструювання національної ідентичності. «Пуританські концепти теодицеї, Едему та гріхопадіння, провіденціалізму та покликання, спокути і порятунку як наслідку духовної реформації-преображення стали ключовими метафорами, крізь які американський Адам дивився на світ, пояснював його і виражав себе» [11, с. 338], – пише науковець. Сутність пуританської форманти (термін Т. Михед) вже більше століття обговорюється західними прибічниками і опонентами ідеї її позитивного значення для розвитку літератури США. Як приклад можна назвати роботу С. Берковича (Sacvan Bercovitch), у якій, паралельно з дослідженням пуританського дискурсу і типології пуританського письма в творчості проповідника К. Мезера, наведені документальні матеріали з серією узагальнюючих коментарів щодо розповсюдження пуританства у США [21]. Патрісією Колдвелл (Patricia Caldwell) увиразнюється відмінність британського й американського наративу через фактор пуританства, визначальний для культури США [23]. Аналогічних висновків щодо зумовленості самотнього статусу американської культури саме пуританською складовою доходить П. Карафіол (Peter Carafiol). Монографія дослідника є однією з багатьох ілюстрацій положення про зв'язок трансцендентальної філософії з пуританською доктриною [24], – фактор, об'єктивна неможливість акцентування якого радянським літературознавством змушувала вимірювати естетичну цінність творчості Р. Емерсона, Н. Готорна та інших романтиків досить одноманітними критеріями демократичності-реакційності [13, с. 10]. Так, С. Павличко у дисертації, присвяченій творчості Р. Емерсона та Е. Дікінсон [16], змушена балансувати між вимогами часу і свідченнями американських теоретиків (В. Паррінгтона, В. Брукса, Ф. Маттісена, Р. Веллека) стосовно світоглядних орієнтирів митців.

Протягом останніх двадцяти років у вітчизняному та російському літературознавстві спостерігається пошук інтересу до естетики романтизму США. Саме на цей період припадає аналіз Е. Осиповою взаємозв'язку трьох ліній національної філософії, представлених діяльністю Р. Емерсона, Е. По, Г. Мелвілла [14], спроба М. Ошукова трактувати сутність художнього світу Г. Торо в контексті трансцендентальної доктрини [15]. Н. Шогенцукова, аналізуючи питання реалізації чотирьох моделей художніх утопій Ф. Купера, Н. Готорна, Г. Мелвілла та Р. Емерсона, називає результатом їх спільного фіаско посилення індивідуалістичного струменю у світоглядній парадигмі американців: «досягти ідеалу можливо лише через розширення свідомості кожної людини за рахунок її наближення до Божественного у собі» [20, с. 109]. У середині 2000-х в Україні публікується цілий ряд фундаментальних робіт, серед яких, окрім цитованої вже монографії Т. Михед, – навчальний посібник С. Пригодія та О. Горенко, де пропонується багатоаспектний погляд на творчість американських романтиків крізь призму новітніх методологій [17]; монографія О. Горенко, в якій досліджуються естетичні, психологічні, біблійні, філософські та інші функції антропонімів у творах В. Ірвінга, Дж. Ф. Купера, Н. Готорна, А. По, Г. Мелвілла [3]. 2007 рік позначено появою спеціалізованого випуску журналу «Американські студії в Україні», де аналіз романтичного представлений двома напрямками: сучасна інтерпретація теоретико-художніх надбань американської минувшини (Т. Потніцева, Т. Денисова, Т. Михед, Ю. Павленко, О. Старшова, О. Гусейнова, І. Арндаренко) та розгляд романтичної складової в новітній літературі США (Н. Висоцька, Н. Бідасюк, О. Гон та ін.). 2009 року надруковано посібник російського літературознавця О. Корнілової з питань кроскультурних англо-американських та європейських романтичних впливів [8], а С. Савиничем здійснюється пошук зв'язків між символікою будинку та глибинними категоріями національної свідомості [18].

Висновки. Наведені процеси висвітлюють відмінність в інтерпретації романтизму США сучасними американською та українською літературознавчими школами. Усвідомлення ключового значення доби романтизму для літератури, культури та ментальності американців стимулює орієнтованість пострадянського літературознавства на інтенсивне заповнення історично зумовлених лакун. Акцентуація пуританського підґрунтя романтизму, виокремлення

елементів канону, введення в термінологічний обіг поняття «американський ренесанс», – всі ці напрацювання вітчизняних вчених формують принципово нову інтерпретаційну платформу. На базі такої платформи маргіналізовані раніше об'єкти (як-от: жіноча проза, дитинно-орієнтована творчість, афро-американська публіцистика тощо) випромінюють нові смисли і задають нові вектори науковим пошукам.

References

1. Anykyn, Gennadiy. 1982. "Romanticheskiye traditsii amerikanskoy literatury XIX veka i sovremennost". *Romantizm v SSHA i Anglii: nekotoryye aspekty sravnitel'nogo analiza*, Yasen. Moskva: Nauka, 55–78.
2. Bobrova, Mariya. 1972. *Romantizm v amerikanskoy literature XIX veka*. Moskva: Vysshaya shkola.
3. Horenko, Olena. 2008. "Antorponomichnyi vymir amerykanskoho romantyzmu". Kyiv: Pan Tot.
4. Denysova, Tamara. 2007. "Romantychnyi kontynuum amerykanskoj literatury". *Amerykanski literaturni studiyi v Ukraini* 4:13–29.
5. 1989. *Istoriya vsemirnoy literatury: v 9 tomakh*. Vol. 9 of the *Literaturnyy protsess pervoi poloviny XIX veka*. Moskva: Nauka. 880.
6. 1999. *Istoriya literatury SSHA: v 6 tomakh*. Vol. 2 of the *Lyteratura epokhy romantyzma*, edited by Zasurskiy, Yasen. Moskva: Naslediye. 464.
7. Kovalev, Yuriy. 1978. "U istokov natsionalnoi shkoly". *Amerikanskaya romanticheskaya povest*. Moskva: Progress. 8–35.
8. Kornilova, Elena. 2009. *Anglo-amerikanskii romantizm v rusle evropeyskoy literaturnoi traditsii: uchebnoye posobiye*. Moskva. 38.
9. 1978. *Literaturnaya istoriya Soyedinennykh Shtatov Ameriki: v 3 tomakh*. Vol. 2, edited by R. Spyller, U. Torp, T. N. Dzhonson, H. S. Kenby. Moskva: Progress. 526.
10. Mykhed, Tetyana. 2007. "Do problemy periodyzatsii amerykanskoj literatury XIX stolittia". *Amerykanski literaturni studiyi v Ukraini*. 4:40–54.
11. Mykhed, Tetyana. 2006. *Purytanska tradytsiya i literatura amerykanskoho renesansu: 1830 – 1860: monohrafiya*. Kyiv: Znannya Ukraininyu. 342.
12. Nalyvayko, Dmytro, and Kira Shakhova. 2001. "Zarubizhna literatura XIX stolittya". *Doba romantyzmu*. Ternopil: Bohdan. 416.
13. Nikol'yukin, Aleksandr. 1977. Estetyka amerykanskoho romantyzma. *Estetika amerikanskogo romantizma*. Moskva: Iskustvo. 9–24.
14. Osipova, El'vira. 2001. "Ralf Emerson i amerikanski-y romantizm". Sankt-Peterburg.
15. Oshuhkov, Mikhail. 1998. "Tvorchestvo Genri Toro kak yavleniye amerikanskogo romantizma: khudozhestvennyy mir pisatelya". PhD diss., Sankt-Peterburh. 19.
16. Pavlychko, Sofiya. 1984. "Filosofskaya poeziya amerikanskogo romantizma (poeticheskoye tvorchestvo R. U. Emersona i E. Dikinson)". PhD diss., Kiev.
17. Pryhodiyy, Serhiy, and O. Horenko. 2006. "Amerykanskyi romantizm. Polikrytyka". Kyiv: Lybid. 480.
18. Savinich, Sergey. 2012. "Problema simvoliki doma v literature SSHA (ot epokhi romantizma do serediny XX veka)". PhD diss. Moskva. 26.
19. Samokhvalov, Nikolay. 1973. "Chernyy voron i belyy kit: o simvolike v amerikanskom romantizme". *Amerikanskaya literatura. Problemy romantizma i realizma* 3–15.
20. Shogentsukova? Nina. 1999. "Put k utopii v amerikanskom romantizme". *Voprosy filologii* 3:101–109.
21. Bercovitch, Sacvan. 1975. *The Puritan Origins of the American Self*. New Haven, Conn.: Yale University Press.
22. Buell, Lawrence. 1986. *New England Literary Culture: From Revolution Through Renaissance*. London, N. Y.: Cambridge University Press.
23. Caldwell, Patricia. 1983. *The Puritan Conversion Narrative: The beginnings of American Expression*. New York: Cambridge University Press.
24. Carafiol, Peter. 1982. *Transcendent Reason: James Marsh and the Forms of Romantic Thought*. Tallahassee, FL: The University Presses of Florida.
25. Elliott, Emory (Ed.). 1988. *Columbia Literary History of the United States*. New York: Columbia University Press.
26. Grossman, Jay. 2003. *Reconstituting the American Renaissance*. Durham, N. C.: Duke University Press.
27. Leverenz, David. 1990. *Manhood and the American Renaissance*. Ithaca, United States: Cornell University Press.
28. Matthiessen, Francis Otto. 1941. *American Renaissance Art and Expression in the Age of Emerson and Whitman*. N. Y.: Oxford UP.
29. Matthiessen, Francis Otto. 2004. *Method and Scope. The American Renaissance (Bloom's Period Studies)*. Langhorne, Pennsylvania: Chelsea House Pub. 41–51.
30. Matthews, J. V. 1990. *Towards a New Society: American Thought and culture 1800–1830*. Boston, Mass., Twayne.
31. Michaels, Walter Benn, and Donald Pease (Ed). 1985. *American Renaissance Reconsidered: Selected Papers from the English Institute, 1982–1983*. Baltimore: John Hopkins University Press.
32. Parrington, Vernon Louis. 1927. *Main Currents in American Thought: An Interpretation of American Literature from the Beginnings to 1920*. New York: Harcourt, Brace and Co.

33. Pease, Donald. 1987. *Visionary Compacts: American Renaissance Writings in Cultural Context*. Madison: University of Wisconsin Press.
34. Reynolds, L. J. 2011. *Beneath the American Renaissance: The subversive imagination in the age of Emerson and Melville*. Oxford: Oxford University Press.
35. Reynolds, David. S. 1988. *European Revolutions and the American Literary Renaissance*. New Haven and London: Yale University Press.

Володарская Маргарита. Феномен романтизма в американской литературе XIX века: обзор научных источников. В статье предпринята попытка систематизировать разнообразие исторически обусловленных подходов к изучению широко обсуждаемого, многоаспектного феномена американского романтизма. Выделены актуальные направления литературоведческих исследований, среди которых – проблемы периодизации, пуританская составляющая и вопросы канона, эстетико-философская сущность явления в контексте поликритики и т.д. Поскольку приоритетный статус романтизма в культуре Соединенных Штатов обуславливает наличие специфических национально-маркированных характеристик сравнительно с британской вариацией феномена, в статье представлены позиции ряда литературоведов касательно особенностей этих характеристик, а именно – жанровой системы (Д. С. Наливайко, Ю. Ковалев), канона (Ф. Маттисен, Т. Михед), пуританской составляющей (Т. Михед, С. Беркович, П. Колдвелл, П. Карафиол и др.). Особое внимание уделяется применению метафорического термина «ренессанс» для обозначения срединного периода, «золотого века» дискутируемого явления. Коротко очерчены основные векторы многолетней дискуссии относительно природы и проблематики «американского возрождения» (Л. Рейнолдс, Д. Пис, Л. Буелл, Дж. Томкинс, Д. Леверенц, Дж. Гроссман и др.). Сопоставление отечественного и американского академических подходов к проблеме высветило попытки постсоветских ученых заполнить порожденные эпохой лакуны в трактовке романтизма США. Новейшие достижения украинских исследователей формируют принципиально новую интерпретационную платформу, на основе которой маргинализованные ранее объекты (женская проза, детская литература, афро-американская публицистика и др.) раскрывают новые смыслы и задают новые векторы научным поискам.

Ключевые слова: американский романтизм, ренессанс, пуританская составляющая, канон, национальная идентичность.

Volodarska Marharyta. Phenomenon of Romanticism in the 19th century American Literature: a Survey of Scientific Sources. In this article, an attempt is made to systematize the variety of historically determined approaches to widely discussed multi-aspect phenomenon of American Romanticism. Priority research areas have been distinguished, such as periodization problems, the matters of Puritanism, Religious Exceptionalism, and the formation of the American Literary Canon, and also aesthetic and philosophical background of Romanticism in the context of modern polycritical reading. Since the priority status of Romanticism in American culture determines the existence of its specific nationally marked features (in comparison with the British version of the phenomenon), the article represents a number of scientific perspectives concerning the peculiarities of the genre system (D. Nalyvaiko, Yu. Kovalev, etc.), the canon (F. O. Matthiesen, T. Mykhed, etc.), Puritan component (T. Mykhed, S. Bercovitch, P. Caldwell, P. Carafiol), etc., – all the factors which make American Romanticism unique. Considerable attention is paid to the scope of the term “American Renaissance” (F. O. Matthiesen), the notion mostly used for indicating the middle period, the so called “golden age” of the phenomenon in question. The article also defines principle vectors of long-term debates regarding the nature, problematics, and other aspects of American Renaissance (L. Reynolds, D. Pease, L. Buell, J. Tompkins, D. Leverenz, J. Grossman, J. V. Matthews, etc.). The juxtaposition of Slavonic and American academic contribution to the problem shows the attempts of post-Soviet scholars to get rid of historically modified gaps in the investigation of Romanticism. Modern achievements of Ukrainian researchers form principally new interpretative background which forces traditionally marginalized objects (female prose, children’s literature, African American writings, etc.) radiate new senses and create new angles of scientific approaches.

Key words: American Romanticism, Renaissance, Puritan component, canon, national identity.

УДК 811.111'373.46'374.2:81.374.8-022.215

Олена Гордієнко

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ АНГЛОМОВНОЇ МЕДИЧНОЇ ТЕРМІНОГРАФІЇ ТА ЗАСОБИ ЇХ ВИРІШЕННЯ В ДВОМОВНИХ СЛОВНИКАХ (МЕТОД КРИТИЧНОГО АНАЛІЗУ)

У статті розглянуто питання лексикографії для спеціальних цілей (термінографії) галузі медицини. Досліджено методи лексикографічної реєстрації англomовної медичної термінології в перекладних словниках. Фокус роботи спрямовано на такі особливості термінографування медичної термінології, як полісемія, синонімія, скорочення, епоніми, неологізми. Проаналізовано використання засобів медичної англomовної термінографії на рівні